

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Судова медицина
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий медичний інститут. Кафедра патологічної анатомії
Розробник(и)	Будко Ганна Юріївна
Рівень вищої освіти	Другий рівень вищої освіти, НРК – 7 рівень, QF-LLL – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл
Тривалість вивчення навчальної дисципліни	один семестр
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 5 кред. ЄКТС, 150 год. Для денної форми навчання 50 год. становить контактна робота з викладачем (24 год. лекцій, 26 год. практичних занять), 100 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Вибіркова навчальна дисципліна для освітньої програми "Правознавство"
Передумови для вивчення дисципліни	Передумови для вивчення відсутні
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Формування знань про нормативно-правові основи призначення та проведення судово-медичної експертизи в Україні, оволодіння слухачами загальними теоретичними знаннями і практичними навичками, необхідними для правильного і своєчасного призначення судово-медичних експертиз, правильного формулювання їх цілей, забезпечення необхідними матеріалами для проведення медичних експертиз, грамотного трактування їх висновків.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Предмет і завдання судової медицини. Історія розвитку судової медицини. Організаційно-процесуальні засади проведення судово-медичної експертизи в Україні Судова медицина, її зміст і завдання. Значення судової медицини в системі вищої медичної освіти. Судово-медична експертиза, її роль у роботі правоохоронних органів й охорони здоров'я України. Етапи розвитку судової медицини, особливості сучасного етапу. Судово-медична експертиза як один із різновидів судових експертиз та доказів у судовому процесі.
Тема 2 Загальні питання судово-медичної танатології Термінальні стани. Вчення про смерть у судовій медицині. Концепції смерті. Вмирання, його етапи. Судово-медичне значення термінальних станів. Класифікація смерті.
Тема 3 Вірогідні та достовірні ознаки смерті Констатація факту настання смерті. Вірогідні й абсолютні ознаки смерті. Судово-медичні методи встановлення давності настання смерті.
Тема 4 Судово-медична експертиза трупів новонароджених Особливості судово-медичного дослідження й техніки розтину трупів новонароджених. Встановлення: новонародженості, доношеності, зрілості, живонародженості, життєздатності, тривалості життя після пологів. Причини смерті плода й новонародженого: до, під час та після пологів. Дітовбивство: активне й пасивне.
Тема 5 Загальні положення організації та методів огляду місця події та трупа на місці виявлення. Речові докази біологічного та небіологічного походження Поняття «місце події», «огляд місця події», «огляд трупа на місці події». Принципи огляду місця події. Участь фахівця з судової медицини у огляді трупа на місці виявлення. Порядок і послідовність огляду трупа на місці виявлення. Правила вилучення, пакування та направлення до лабораторії речових доказів. Алгоритм дослідження речових доказів. Дослідження слідів крові, волосся, сперми. Методи дослідження: гістологічний, цитологічний, імунологічний, токсикологічний, криміналістичний.
Тема 6 Загальні питання судово-медичної травматології Судово-медична експертиза ушкоджень тупими й гострими предметами. Вчення про травму. Класифікація ушкоджень залежно від діючого фактора, характеру й ступеня тяжкості. Особливості опису тілесних ушкоджень. Види тупих й гострих предметів, механізм заподіяння ушкодження.
Тема 7 Ушкодження м'яких тканин тупими і гострими предметами. Ушкодження кісток Морфологічні особливості тілесних ушкоджень спричинених тупими й гострими предметами. Сучасні методи визначення зажиттєвості та давності спричинення ушкоджень. Вірогідні причини смерті від механічної травми.
Тема 8 Судово-медична експертиза травматизму й транспортної травми Травматизм, його види. Судово-медичні особливості різних видів травматизму. Класифікація транспортної травми. Автомобільна травма, її види. Зв'язок фаз автомобільної травми із механізмом виникнення ушкоджень. Особливості огляду місця дорожньо-транспортної пригоди.

Тема 9 Судово-медична експертиза вогнепальних ушкоджень Поняття про вогнепальні ушкодження. Вогнепальна зброя, її види. Механізм пострілу. Додаткові фактори пострілу. Ознаки пострілу в притул, з близької та неблизької відстані. Визначення вхідного та вихідного кульових отворів при пострілах на різних відстанях на одязі та шкірі.
Тема 10 Судово-медична експертиза механічної асфіксії Поняття про гіпоксію, асфіксію й механічну асфіксію. Клінічна картина термінального стану під час механічної асфіксії, стадії перебігу. Особливості огляду місця події у разі смерті потерпілого від механічної асфіксії. Загальноасфіктичні ознаки. Класифікація механічної асфіксії. Специфічні ознаки повішання, задушення петлею, задушення кінцівками, компресійної механічної асфіксії, аспіраційної механічної асфіксії (утоплення).
Тема 11 Судово-медична експертиза потерпілих, звинувачуваних й інших осіб. Судово-медична експертиза спірних статевих станів і статевих злочинів Приводи й порядок проведення. Встановлення тяжкості тілесних ушкоджень. Приводи щодо судово-медичної експертизи потерпілих, звинувачуваних й інших осіб, організація, особливості проведення. Види ушкоджень, давність нанесення, ступень тяжкості. Юридична класифікація тілесних ушкоджень за їх тяжкістю відповідно до Карного Кодексу України. Критерії тяжкості тілесних ушкоджень відповідно до діючих «Правил судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень». Приводи щодо судово-медичної експертизи у випадках спірних статевих станів і статевих злочинів. Особливості проведення експертизи у випадках спірних статевих станів й статевих злочинів. Питання слідства до судово-медичної експертизи у разі спірних статевих станів і статевих злочинів. Агравація. Дисимуляція. Симуляція. Штучні хвороби. Самоушкодження.
Тема 12 Загальні відомості про отрути, механізм їх дії. Основи судово-медичної діагностики отруєнь Поняття: «токсикологія», «отрута» й «отруєння». Умови дії отрут. Стадії отруєнь. Особливості огляду місця події при підозрі на смерть від отруєння. Вимоги до судово-медичного дослідження трупа у разі підозри на отруєння. Правила вилучення органів і тканин трупа для лабораторних досліджень. Класифікація отрут.
Тема 13 Диференційний модульний контроль I-й етап: Контрольне тестування. II-й етап: Письмова відповідь на два теоретичні питання модуля.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	Знати правила залучення судово-медичного експерта до слідчих та інших дій.
РН2	Описати труп у протоколі огляду місця події.
РН3	Аналізувати та узагальнювати результати досліджень трупних явищ під час огляду трупа на місці виявлення.
РН4	Знати порядок та методику вилучення речових доказів, вміти правильно поставити питання щодо їх експертизи.

PH5	Правильно визначати підстави для призначення судово-медичної експертизи живої особи та методологію її проведення.
PH6	Диференціювати види тілесних ушкоджень і їх ступені тяжкості.
PH7	Знати методологію проведення комісійної судово-медичної експертизи.
PH8	Правильно застосовувати в практичній діяльності слідчого знання про: травми; механічну асфіксію; вогнепальну травму; «отрути» «отруєння».

7. Роль освітнього компонента у формуванні соціальних навичок

Компетентності та соціальні навички, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:

CH1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу й синтезу.
CH2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
CH3	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
CH4	Здатність бути критичним і самокритичним.
CH5	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
CH6	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
CH7	Здатність працювати в команді.
CH8	Здатність до міжособистісної взаємодії.
CH9	Здатність працювати автономно.

8. Види навчальних занять

Тема 1. Предмет і завдання судової медицини. Історія розвитку судової медицини. Організаційно-процесуальні засади проведення судово-медичної експертизи в Україні

Лк1 "Предмет і завдання судової медицини. Історія розвитку судової медицини. Організаційно-процесуальні засади проведення судово-медичної експертизи в Україні." (денна)

Судова медицина, її зміст і завдання. Значення судової медицини в системі вищої медичної освіти. Судово-медична експертиза, її роль у роботі правоохоронних органів й охорони здоров'я України. Етапи розвитку судової медицини, особливості сучасного етапу. Судово-медична експертиза як один із різновидів судових експертиз та доказів у судовому процесі. Заняття проводиться дистанційно з використанням платформ Zoom або Google meet.

Тема 2. Загальні питання судово-медичної танатології

Лк2 "Загальні питання танатології" (денна)

Поняття "термінальний стан". Патолофізіологія етапів термінального стану. Клінічні ознаки термінального стану. Заняття проводиться дистанційно з використанням платформ Zoom або Google meet.

Лк3 "Термінальні стани" (денна) Термінальні стани. Вчення про смерть у судовій медицині. Концепції смерті. Вмирання, його етапи. Судово-медичне значення термінальних станів. Класифікація смерті. Заняття проводиться дистанційно з використанням платформ Zoom або Google meet.
Пр1 "Загальні питання судово-медичної танатології. Термінальні стани" (денна) Загальні питання судово-медичної танатології. Термінальні стани. Вчення про смерть у судовій медицині. Концепції смерті. Вмирання, його етапи. Судово-медичне значення термінальних станів. Класифікація смерті. Вивчення теми 2 передбачає: складання протоколу розтину та стислих висновків; роботу з викладачем у навчальній аудиторії із використанням відео-, фото матеріалів і презентації; розв'язування ситуаційних задач; роботу з тестами у MIX learning та в комп'ютерному класі за допомогою програми Assisten2. Самостійна підготовка студента до практичного заняття передбачає: використання методичних матеріалів викладених на навчальній платформі MIX learning СумДУ, основної та допоміжної літератури, інтернет ресурсів, консультування з викладачем за допомогою електронної пошти, MIX платформи, Viber, Zoom, Google meet, особистого кабінету СумДУ.
Тема 3. Вірогідні та достовірні ознаки смерті
Лк4 "Вірогідні та достовірні ознаки смерті" (денна) Констатація факту настання смерті. Вірогідні й абсолютні ознаки смерті. Судово-медичні методи встановлення давності настання смерті. Заняття проводиться дистанційно з використанням платформ Zoom або Google meet.
Пр2 "Вірогідні й достовірні ознаки смерті. Демонстрація розтину трупа" (денна) Констатація факту настання смерті. Вірогідні й абсолютні ознаки смерті. Судово-медичні методи встановлення давності настання смерті. Вивчення теми 3 передбачає: демонстрацію методики розтину померлого у секційній залі патологоанатомічного відділення (вул. Привокзальна, 31, морг Сумської обласної лікарні) у реальному часі, складання протоколу розтину та стислих висновків; за відсутності трупа передбачена робота з викладачем у навчальній аудиторії із використанням відео-, фото матеріалів і презентації; розв'язування ситуаційних задач; роботу з тестами у MIX learning та в комп'ютерному класі за допомогою програми Assisten2. Самостійна підготовка студента до практичного заняття передбачає: використання методичних матеріалів викладених на навчальній платформі MIX learning СумДУ, основної та допоміжної літератури, інтернет ресурсів, консультування з викладачем за допомогою електронної пошти, MIX платформи, Viber, Zoom, Google meet, особистого кабінету СумДУ.
Тема 4. Судово-медична експертиза трупів новонароджених
Лк5 "Судово-медична експертиза трупів новонароджених" (денна) Особливості судово-медичного дослідження й техніки розтину трупів новонароджених. Встановлення: новонародженості, доношеності, зрілості, живонародженості, життєздатності, тривалості життя після пологів. Причини смерті плода й новонародженого: до, під час та після пологів. Дітовбивство: активне й пасивне. Заняття проводиться дистанційно з використанням платформ Zoom або Google meet.

Пр3 "Судово-медична експертиза трупів новонароджених Особливості судово-медичного дослідження й техніки розтину трупів новонароджених" (денна)

Особливості судово-медичного дослідження й техніки розтину трупів новонароджених. Встановлення: новонародженості, доношеності, зрілості, живонародженості, життєздатності, тривалості життя після пологів. Причини смерті плода й новонародженого: до, під час та після пологів. Дітовбивство: активне й пасивне. Вивчення теми 4 передбачає: демонстрацію методики розтину померлого у секційній залі патологоанатомічного відділення (вул. Привокзальна, 31, морг Сумської обласної лікарні) у реальному часі, складання протоколу розтину та стислих висновків; за відсутності трупа передбачена робота з викладачем у навчальній аудиторії із використанням відео-, фото матеріалів і презентації; розв'язування ситуаційних задач; роботу з тестами у MIX learning та в комп'ютерному класі за допомогою програми Assisten2. Самостійна підготовка студента до практичного заняття передбачає: використання методичних матеріалів викладених на навчальній платформі MIX learning СумДУ, основної та допоміжної літератури, інтернет ресурсів, консультування з викладачем за допомогою електронної пошти, MIX платформи, Viber, Zoom, Google meet, особистого кабінету СумДУ.

Тема 5. Загальні положення організації та методів огляду місця події та трупа на місці виявлення. Речові докази біологічного та небіологічного походження

Лк6 "Загальні положення організації та методів огляду місця події та трупа на місці виявлення. Речові докази біологічного та небіологічного походження" (денна)

Поняття «місце події», «огляд місця події», «огляд трупа на місці події». Принципи огляду місця події. Участь фахівця з судової медицини у огляді трупа на місці виявлення. Порядок і послідовність огляду трупа на місці виявлення. Правила вилучення, пакування та направлення до лабораторії речових доказів. Алгоритм дослідження речових доказів. Дослідження слідів крові, волосся, сперми. Методи дослідження: гістологічний, цитологічний, імунологічний, токсикологічний, криміналістичний. Поняття "речовий доказ", "речовий доказ біологічного походження", "речові докази небіологічного походження". Методи виявлення біологічних речових доказів: попередні та доказові методи дослідження. Заняття проводиться дистанційно з використанням платформ Zoom або Google meet.

Пр4 "Загальні положення організації та методів огляду місця події та трупа на місці виявлення. Речові докази біологічного та небіологічного походження" (денна)

Поняття «місце події», «огляд місця події», «огляд трупа на місці події». Принципи огляду місця події. Участь фахівця з судової медицини у огляді трупа на місці виявлення. Порядок і послідовність огляду трупа на місці виявлення. Правила вилучення, пакування та направлення до лабораторії речових доказів. Алгоритм дослідження речових доказів. Дослідження слідів крові, волосся, сперми. Методи дослідження: гістологічний, цитологічний, імунологічний, токсикологічний, криміналістичний. Вивчення теми 5 передбачає: демонстрацію методики опису особливостей одягу та трупа у секційній залі кафедри патологічної анатомії ННМІ СумДУ (вул. Привокзальна, 31, морг Сумської обласної лікарні) у реальному часі; за відсутності трупа робота в навчальній аудиторії під керівництвом викладача з: оглядом умовного місця події та трупа на місці події, використанням відео-, фото матеріалів, презентації, нормативно-правових документів, роботу з тестами у MIX learning та в комп'ютерному класі за допомогою програми Assisten2, консультування з викладачем. Самостійна робота студента: опрацювання основної та допоміжної літератури, стисле конспектування теми, робота з матеріалами викладеними на MIX платформі СумДУ, консультування з викладачем за допомогою електронної пошти, MIX платформи, Viber, Zoom, Google meet, особистого кабінету СумДУ.

Тема 6. Загальні питання судово-медичної травматології

Лк7 "Загальні питання судово-медичної травматології" (денна)

Судово-медична експертиза ушкоджень тупими й гострими предметами. Вчення про травму. Класифікація ушкоджень залежно від діючого фактора, характеру й ступеня тяжкості. Особливості опису тілесних ушкоджень. Види тупих й гострих предметів, механізм заподіяння ушкодження. Заняття проводиться дистанційно з використанням платформ Zoom або Google meet.

Пр5 "Загальні питання судово-медичної травматології" (денна)

Судово-медична експертиза ушкоджень тупими й гострими предметами. Вчення про травму. Класифікація ушкоджень залежно від діючого фактора, характеру й ступеня тяжкості. Особливості опису тілесних ушкоджень. Види тупих й гострих предметів, механізм заподіяння ушкодження. Вивчення теми 6 передбачає: роботу з презентацією, нормативно-правовими документами, макропрепаратами, фото-, відеоматеріалами, розв'язання ситуаційних завдань, роботу з тестами у MIX learning та в комп'ютерному класі за допомогою програми Assisten2, консультування з викладачем. Самостійна робота студента: опрацювання основної та допоміжної літератури, стисле конспектування теми, робота з матеріалами викладеними на MIX платформі СумДУ, консультування з викладачем за допомогою електронної пошти, MIX платформи, Viber, Zoom, Google meet, особистого кабінету СумДУ.

Тема 7. Ушкодження м'яких тканин тупими і гострими предметами. Ушкодження кісток

Лк8 "Ушкодження м'яких тканин тупими і гострими предметами. Ушкодження кісток." (денна)

Морфологічні особливості тілесних ушкоджень спричинених тупими й гострими предметами. Сучасні методи визначення життєвості та давності спричинення ушкоджень. Вірогідні причини смерті від механічної травми. Заняття проводиться дистанційно з використанням платформ Zoom або Google meet.

Пр6 "Ушкодження м'яких тканин тупими і гострими предметами. Ушкодження кісток." (денна)

Морфологічні особливості тілесних ушкоджень спричинених тупими й гострими предметами. Сучасні методи визначення життєвості та давності спричинення ушкоджень. Вірогідні причини смерті від механічної травми. Вивчення теми 7 передбачає: роботу з презентацією, нормативно-правовими документами, макропрепаратами, фото-, відеоматеріалами, розв'язання ситуаційних завдань, роботу з тестами у MIX learning та в комп'ютерному класі за допомогою програми Assisten2, консультування з викладачем. Самостійна робота студента: опрацювання основної та допоміжної літератури, стисле конспектування теми, робота з матеріалами викладеними на MIX платформі СумДУ, консультування з викладачем за допомогою електронної пошти, MIX платформи, Viber, Zoom, Google meet, особистого кабінету СумДУ.

Тема 8. Судово-медична експертиза травматизму й транспортної травми

Лк9 "Судово-медична експертиза травматизму й транспортної травми" (денна)

Травматизм, його види. Судово-медичні особливості різних видів травматизму. Класифікація транспортної травми. Автомобільна травма, її види. Зв'язок фаз автомобільної травми із механізмом виникнення ушкоджень. Особливості огляду місця дорожньо-транспортної пригоди. Заняття проводиться дистанційно з використанням платформ Zoom або Google meet.

Пр7 "Судово-медична експертиза травматизму й транспортної травми" (денна)

Травматизм, його види. Судово-медичні особливості різних видів травматизму. Класифікація транспортної травми. Особливості огляду місця дорожньо-транспортної пригоди. Автомобільна травма, її види. Зв'язок фаз автомобільної травми із механізмом виникнення ушкоджень. Вивчення теми 8 передбачає: роботу з презентацією, нормативно-правовими документами, макропрепаратами, фото-, відеоматеріалами, розв'язання ситуаційних завдань, роботу з тестами у MIX learning та в комп'ютерному класі за допомогою програми Assisten2, консультування з викладачем. Самостійна робота студента: опрацювання основної та допоміжної літератури, стисле конспектування теми, робота з матеріалами викладеними на MIX платформі СумДУ, консультування з викладачем за допомогою електронної пошти, MIX платформи, Viber, Zoom, Google meet, особистого кабінету СумДУ.

Тема 9. Судово-медична експертиза вогнепальних ушкоджень

Лк10 "Судово-медична експертиза вогнепальних ушкоджень" (денна)

Поняття про вогнепальні ушкодження. Вогнепальна зброя, її види. Механізм пострілу. Додаткові фактори пострілу. Ознаки пострілу в притул, з близької та неблизької відстані. Визначення вхідного та вихідного кульових отворів при пострілах на різних відстанях на одязі та шкірі. Заняття проводиться дистанційно з використанням платформ Zoom або Google meet.

Пр8 "Судово-медична експертиза вогнепальних ушкоджень" (денна)

Поняття про вогнепальні ушкодження. Вогнепальна зброя, її види. Механізм пострілу. Додаткові фактори пострілу. Ознаки пострілу в притул, з близької та неблизької відстані. Визначення вхідного та вихідного кульових отворів при пострілах на різних відстанях на одязі та шкірі. Вивчення теми 9 передбачає: роботу з презентацією, нормативно-правовими документами, макропрепаратами, фото-, відеоматеріалами, розв'язання ситуаційних завдань, роботу з тестами у MIX learning та в комп'ютерному класі за допомогою програми Assisten2, консультування з викладачем. Самостійна робота студента: опрацювання основної та допоміжної літератури, стисле конспектування теми, робота з матеріалами викладеними на MIX платформі СумДУ, консультування з викладачем за допомогою електронної пошти, MIX платформи, Viber, Zoom, Google meet, особистого кабінету СумДУ.

Тема 10. Судово-медична експертиза механічної асфіксії

Лк11 "Судово-медична експертиза механічної асфіксії" (денна)

Поняття про гіпоксію, асфіксію й механічну асфіксію. Клінічна картина термінального стану під час механічної асфіксії, стадії перебігу. Особливості огляду місця події у разі смерті потерпілого від механічної асфіксії. Загальноасфіктичні ознаки. Класифікація механічної асфіксії. Специфічні ознаки повішання, задушення петлею, задушення кінцівками, компресійної механічної асфіксії, аспіраційної механічної асфіксії (утоплення). Заняття проводиться дистанційно з використанням платформ Zoom або Google meet.

Пр9 "Судово-медична експертиза механічної асфіксії" (денна)

Поняття про гіпоксію, асфіксію й механічну асфіксію. Клінічна картина термінального стану під час механічної асфіксії, стадії перебігу. Особливості огляду місця події у разі смерті потерпілого від механічної асфіксії. Загальноасфіктичні ознаки. Класифікація механічної асфіксії. Специфічні ознаки повішання, задушення петлею, задушення кінцівками, компресійної механічної асфіксії, аспіраційної механічної асфіксії (утоплення). Вивчення теми 10 передбачає: роботу з презентацією, нормативно-правовими документами, макропрепаратами, фото-, відеоматеріалами, розв'язання ситуаційних завдань, роботу з тестами у MIX learning та в комп'ютерному класі за допомогою програми Assisten2, консультування з викладачем. Самостійна робота студента: опрацювання основної та допоміжної літератури, стисле конспектування теми, робота з матеріалами викладеними на MIX платформі СумДУ, консультування з викладачем за допомогою електронної пошти, MIX платформи, Viber, Zoom, Google meet, особистого кабінету СумДУ.

Тема 11. Судово-медична експертиза потерпілих, звинувачуваних й інших осіб. Судово-медична експертиза спірних статевих станів і статевих злочинів

Лк12 "Судово-медична експертиза потерпілих, звинувачуваних й інших осіб. Судово-медична експертиза спірних статевих станів і статевих злочинів" (денна)

Приводи й порядок проведення. Встановлення тяжкості тілесних ушкоджень. Приводи щодо судово-медичної експертизи потерпілих, звинувачуваних й інших осіб, організація, особливості проведення. Види ушкоджень, давність нанесення, ступень тяжкості. Юридична класифікація тілесних ушкоджень за їх тяжкістю відповідно до Карного Кодексу України. Критерії тяжкості тілесних ушкоджень відповідно до діючих «Правил судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень». Приводи щодо судово-медичної експертизи у випадках спірних статевих станів і статевих злочинів. Особливості проведення експертизи у випадках спірних статевих станів й статевих злочинів. Питання слідства до судово-медичної експертизи у разі спірних статевих станів і статевих злочинів. Агравация. Дисимуляція. Симуляція. Штучні хвороби. Самоушкодження. Заняття проводиться дистанційно з використанням платформ Zoom або Google meet.

Пр10 "Судово-медична експертиза потерпілих, звинувачуваних й інших осіб. Судово-медична експертиза спірних статевих станів і статевих злочинів" (денна)

Приводи й порядок проведення. Встановлення тяжкості тілесних ушкоджень. Приводи щодо судово-медичної експертизи потерпілих, звинувачуваних й інших осіб, організація, особливості проведення. Види ушкоджень, давність нанесення, ступень тяжкості. Юридична класифікація тілесних ушкоджень за їх тяжкістю відповідно до Карного Кодексу України. Критерії тяжкості тілесних ушкоджень відповідно до діючих «Правил судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень». Приводи щодо судово-медичної експертизи у випадках спірних статевих станів і статевих злочинів. Особливості проведення експертизи у випадках спірних статевих станів й статевих злочинів. Питання слідства до судово-медичної експертизи у разі спірних статевих станів і статевих злочинів. Агравация. Дисимуляція. Симуляція. Штучні хвороби. Самоушкодження. Вивчення теми 11 передбачає: роботу з презентацією, нормативно-правовими документами, макропрепаратами, фото-, відеоматеріалами, розв'язання ситуаційних завдань, роботу з тестами у MIX learning та в комп'ютерному класі за допомогою програми Assisten2, консультування з викладачем. Самостійна робота студента: опрацювання основної та допоміжної літератури, стисле конспектування теми, робота з матеріалами викладеними на MIX платформі СумДУ, консультування з викладачем за допомогою електронної пошти, MIX платформи, Viber, Zoom, Google meet, особистого кабінету СумДУ.

Тема 12. Загальні відомості про отрути, механізм їх дії. Основи судово-медичної діагностики отруєнь

Лк13 "Загальні відомості про отрути, механізм їх дії. Основи судово-медичної діагностики отруєнь" (денна)

Поняття: «токсикологія», «отрута» й «отруєння». Умови дії отрут. Стадії отруєнь. Особливості огляду місця події при підозрі на смерть від отруєння. Вимоги до судово-медичного дослідження трупа у разі підозри на отруєння. Правила вилучення органів і тканин трупа для лабораторних досліджень. Класифікація отрут. Заняття проводиться дистанційно з використанням платформ Zoom або Google meet.

Пр11 "Загальні відомості про отрути, механізм їх дії. Основи судово-медичної діагностики отруєнь" (денна)

Поняття: «токсикологія», «отрута» й «отруєння». Умови дії отрут. Стадії отруєнь. Особливості огляду місця події при підозрі на смерть від отруєння. Вимоги до судово-медичного дослідження трупа у разі підозри на отруєння. Правила вилучення органів і тканин трупа для лабораторних досліджень. Класифікація отрут.

Тема 13. Диференційний модульний контроль

Пр12 "Диференційний модульний контроль" (денна)

I-й етап: контрольне тестування; II-й етап: письмова відповідь на два теоретичні питання модуля. Заняття проводиться дистанційно з використанням платформ Zoom або Google meet під контролем викладача: тестування, письмова відповідь на 2 теоретичні запитання у MIX learning СумДУ. Самостійна робота студента (підготовка до модуля): опрацювання основної та допоміжної літератури, стисле конспектування, робота з матеріалами викладеними на MIX платформі СумДУ, консультування з викладачем за допомогою електронної пошти, MIX платформи, Viber, Zoom, Google meet, особистого кабінету СумДУ.

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Електронне навчання
МН2	Практикоорієнтоване навчання
МН3	Кейс-орієнтоване навчання
МН4	Командно-орієнтоване навчання (TBL)
МН5	Самостійне навчання

Презентації матеріалу до практичних занять надають знання щодо основних положень у сфері судової медицини та судово-медичної експертизи з різних наукових точок зору, що є основою для самостійного навчання здобувачів вищої освіти (РН1–РН8). Практичні заняття обов'язково включають: опитування у формі «мозкового штурму», що надають студентам можливість застосовувати теоретичні знання на практичних прикладах. Практико-орієнтоване навчання передбачає застосування положень щодо проведення різних видів судово-медичної експертизи, застосування правових позицій судово-медичної експертизи у сфері судових доказів у захисті основних прав і свобод суб'єктів медичного права (РН2–РН8). Розвитку здатності до колективної роботи, самовизначення, рішучості у прийнятті рішень та готовності до відповідальності сприятиме участь у рольовій грі, обміні думками, аналізі конкретних ситуацій (РН2–РН8), що будуть відбуватись на основі розгляду та аналізу конкретних практичних ситуацій, медичних справ та ін..

Під час підготовки до практичних занять за результатами практико-орієнтованого навчання студенти розвиватимуть навички самостійного навчання, швидкого критичного читання, синтезу та аналітичного мислення. Здатність спілкуватися офіційною професійною мовою лікарів, що забезпечує можливість як усного, так і письмового їх застосування, у тому числі

у професійній сфері. Здатність створювати та оформлювати різні види документів у відповідності до правових, мовних і технічних норм документотворення та правил документообігу. Здатність збирати інформацію з різних джерел та її критично аналізувати. Здатності до колективної роботи, самовизначення, рішучості у прийнятті рішень та готовності до відповідальності.

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Підготовка до практичних занять
НД2	Електронне навчання у системах (перелік конкретизується викладачем, наприклад, Google Classroom, Zoom та у форматі Youtube-каналу)
НД3	Перегляд і аналіз навчально-наукових фільмів
НД4	Розв'язування ситуаційних задач
НД5	Аналіз та обговорення кейсів (навчальних/практичних/науково-дослідних)
НД6	Тестування у MIX learning СумДУ
НД7	Підготовка до поточного та підсумкового контролю

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$74 \leq RD < 81$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
Виконання задовольняє мінімальним критеріям	3 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$21 \leq RD < 59$
Можливе одноразове повторне складання	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 20$

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МФО1 Взаємооцінювання (peer assessment)	Партнерська взаємодія, спрямована на покращення результатів навчальної діяльності за рахунок порівняння власного поточного рівня успішності із попередніми показниками. Забезпечує можливість аналізу власної освітньої діяльності.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Корегування спільно зі здобувачами підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання

МФО2 Консультування викладача під час складання протоколу огляду та розтину трупа, експертних висновків	Складання протоколу розтину, огляду трупу, експертних висновків передбачає демонстрацію вміння працювати із результатами дослідження трупа, закріплення практичних навичок із техніки розтину, дослідження живої особи, оцінювання та аналізу медичної документації, встановлення тяжкості травми. Робота усна або письмова, коли студент надає відповіді на питання про результати розтину, причини механізму та часу смерті; причини, механізму травми.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Консультування викладача під час написання діагнозу, протоколу розтину, експертних висновків з усними коментарями. Здобувач отримує оцінку за діагноз, протокол, висновки (5 балів максимум).
МФО3 Тести (автоматизовані тести) для контролю навчальних досягнень здобувачів	Метод ефективної перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни. Тестування дозволяє перевірити результати навчання впродовж вивчення дисципліни.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни.	Максимальна кількість балів за тестування – 10 балів за умови отримання від 100% до 90% правильних відповідей. Мінімальний бал успішного складання тестів – 6 балів (60% правильних відповідей).
МФО4 Підсумкове тестування	Метод ефективної перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни. Тестування дозволяє перевірити результати навчання по завершенню вивчення дисципліни.	На останньому занятті.	Максимальна кількість балів за тестування – 10 балів за умови отримання від 100% до 90% правильних відповідей. Мінімальний бал успішного складання тестів – 6 балів (60% правильних відповідей).

МФО5 Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань	У настановах розкриваються методи педагогічного контролю за професійною діяльністю здобувачів. Ефективність визначається дотриманням усіх етапів виконання практичних завдань. Результативністю сформованості необхідних практичних умінь і навичок залежить від рівня сформованості практичної компетентності.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни.	Консультування студентів в роботі під час демонстрації розтину або дослідження живої особи, пряме та непряме спостереження за роботою, активністю здобувачів із подальшим визначення рівня базової теоретичної та практичної підготовки.
МФО6 Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	Надає можливість виявити стан набутого студентами досвіду навчальної діяльності відповідно до поставлених цілей, з'ясувати передумови стану сформованості отриманих результатів, причини виникнення утруднень, скоригувати процес навчання, відстежити динаміку формування результатів навчання та спрогнозувати їх розвиток.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни.	За отриманими даними про результати навчання, на основі їх аналізу пропонується визначати оцінку як показник досягнень навчальної діяльності здобувачів.
МФО7 Розв'язування ситуаційних завдань	Кейс-метод дозволяє розкрити та сформувати необхідні для подальшої трудової діяльності якості та здібності студентів юридичного профілю, формує логічне мислення, аналітичні здібності, самостійність у прийнятті рішення, комунікативність, навички роботи з достатньо великим об'ємом інформації.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни.	Оцінка здібності студента до клінічного та логічного мислення, обґрунтування своїх рішень, чітко Висловлювати свої думки, визначення рівня теоретичної підготовки, що відображається у відповідній оцінці.

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МСО1 Поточне тестування	Метод ефективної перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни. Тестування дозволяє перевірити результати навчання по завершенню вивчення дисципліни.	Впродовж навчання	На практичних заняттях відповідно до плану. Максимальна кількість балів за тестування – 10 балів за умови отримання від 100% до 90% правильних відповідей. Мінімальний бал успішного складання тестів – 6 балів (60% правильних відповідей).
МСО2 Оцінювання письмових робіт	Визначається заключний рівень теоретичної підготовки здобувачів.	Впродовж навчання.	На парктичних заняттях відповіно до плану. Максимальна оцінка «5» за кожне питання.
МСО3 Вирішення кейсу, ситуаційного завдання	Визначається вміння студента аналізувати отриману інформацію, синтезувати та генерувати ідеї щодо вирішення поставленої проблеми на підставі наявних теоретичних знань та практичних умінь.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни.	Проводиться на відповідних заняттях результат виконання НД впливає на комплексну оцінку за практичне заняття.
МСО4 Виконання групового практичного завдання	Метод дозволяє залучити всіх учасників до процесу обговорення та обґрунтування власної думки шляхом багатосторонньої комунікації, розвинути вміння вести професійну дискусію, виховати повагу до колег та здатність до генерації альтернативних ідей і пропозицій.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни.	Проводиться на відповідних заняттях результат виконання НД впливає на комплексну оцінку за практичне заняття.

МСО5 Оцінювання рівня теоретичної підготовки	Формує навички самостійної діяльності в студентів, спонукає до прагнення пошукового пізнання. Стимулює студентів до роботи з необхідною літературою, переводить процес навчання з рівня пасивного поглинання інформації на рівень активного її перетворення.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни.	Проводиться на кожному занятті результат виконання НД впливає на комплексну оцінку за практичне заняття.
МСО6 Усне опитування	Визначається рівень теоретичної підготовки здобувачів.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни.	Проводиться на кожному занятті результат виконання НД впливає на комплексну оцінку за практичне заняття.
МСО7 Підсумковий контроль: диференційний модульний контроль	Метод ефективної перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни. Тестування дозволяє перевірити результати навчання по завершенню вивчення дисципліни. Визначається заключний рівень теоретичної підготовки здобувачів.	На останньому занятті.	І-й етап диференційного модульного контролю. Максимальна кількість балів за тестування – 10 балів за умови отримання від 100% до 90%. ІІ-й етап диференційного модульного контролю. Максимальна оцінка «5» за кожне питання.

Контрольні заходи:

		Максимальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
Семестр викладання		100 балів	
МСО1. Поточне тестування		10	
	У випадку карантинних обмежень та активних військових дій заняття будуть проводитись у дистанційному режимі зі застосуванням платформи Mix.sumdu.edu.ua, Zoom, Google meet. (10x1)	10	Ні

МСО2. Оцінювання письмових робіт		10	
	У випадку карантинних обмежень та активних військових дій заняття будуть проводитись у дистанційному режимі зі застосуванням платформи Mix.sumdu.edu.ua, Zoom, Google meet. (10x1)	10	Hi
МСО3. Вирішення кейсу, ситуаційного завдання		10	
	У випадку карантинних обмежень та активних військових дій заняття будуть проводитись у дистанційному режимі зі застосуванням платформи Mix.sumdu.edu.ua, Zoom, Google meet. (2x5)	10	Hi
МСО4. Виконання групового практичного завдання		10	
	У випадку карантинних обмежень та активних військових дій заняття будуть проводитись у дистанційному режимі зі застосуванням платформи Mix.sumdu.edu.ua, Zoom, Google meet. (2x5)	10	Hi
МСО5. Оцінювання рівня теоретичної підготовки		10	
	У випадку карантинних обмежень та активних військових дій заняття будуть проводитись у дистанційному режимі зі застосуванням платформи Mix.sumdu.edu.ua, Zoom, Google meet. (2x5)	10	Hi
МСО6. Усне опитування		20	
	У випадку карантинних обмежень та активних військових дій заняття будуть проводитись у дистанційному режимі зі застосуванням платформи Mix.sumdu.edu.ua, Zoom, Google meet. (4x5)	20	Hi
МСО7. Підсумковий контроль: диференційний модульний контроль		30	
	У випадку карантинних обмежень та активних військових дій заняття будуть проводитись у дистанційному режимі зі застосуванням платформи Mix.sumdu.edu.ua, Zoom, Google meet.	30	Hi

У разі засвоєння матеріалу модулю студенту за кожне практичне заняття присвоюється максимум 5 балів (оцінка виставляється в традиційній 4 бальній системі оцінювання). Наприкінці навчального семестру обраховується середнє арифметичне успішності студента. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати на практичних заняттях протягом навчального семестру – 80. Кількість балів студента вираховується за формулою помножити на середнє арифметичне та поділити на 5. За розв’язання ситуаційних завдань, кейсів, відповіді на творчі завдання участь у розтинах присвоюються такі бали: «5» – 5 балів, «4» – 4 бали, «3» – 3 бали, «2» – 0 балів. Тестування: «5» – 10 балів, «4» – 8 бали, «3» – 6 балів, «2» – від 5 до 0 балів. Загалом за тестування студент максимально може отримати 10 балів, мінімально необхідний бал 6. Обов’язковою умовою допуску до диференційного модульного контролю є успішне виконання всіх запланованих видів роботи з дисципліни і відсутність пропусків занять. Максимальна кількість балів за поточну навчальну діяльність студента – 80.

Студент допускається до диференційного модульного контролю за умови виконання вимог навчальної програми та у разі, якщо за поточну навчальну діяльність він набрав не менше 35 балів. Диференційний модульний контроль проводиться відповідно до розкладу на останньому занятті в період сесії. Модульні білети містять 2 теоретичні запитання і охоплюють усі теми навчальної дисципліни (8 балів кожне). Диференційний модуль зараховується студенту, якщо він набрав не менше 12 балів з 20. У випадку незадовільного результату за підсумковий модульний контроль студент має право перескласти залік двічі. Студенти, які не з'явилися на залік без поважної причини, вважаються такими, що отримали незадовільну оцінку. Відмова студента виконувати підсумкове модульне завдання атестується як незадовільна відповідь. Передбачено перезарахування тем і балів з дисципліни, що були опановані здобувачем вищої освіти у неформальній освіті та підтверджені відповідним документом (сертифікатом, дипломом, свідоцтвом тощо) відповідно до Положення. Загальний бал з дисципліни не може перевищувати 100 балів.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Навчальні аудиторії: комп'ютерний клас на 12 робочих місць, стаціонарна мультимедійна апаратура, лекційна на 30 посадочних місць, навчальний клас на 12 посадочних місць.
ЗН2	Музей макропрепаратів, архів мікропрепаратів кафедри патологічної анатомії ННМІ СумДУ, секційна зала патологоанатомічного відділення (вул. Привокзальна, 31, морг Сумської обласної лікарні).
ЗН3	Бібліотечні фонди
ЗН4	Інформаційно-комунікаційні системи
ЗН5	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережи
ЗН6	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (проєктори стаціонарний та переносний, екран, вебкамери)
ЗН7	MIX learning платформа СумДУ, сайт кафедри патологічної анатомії, сторінка кафедри у ФБ
ЗН8	Технічні засоби (кінофільми, радіо- і телепередачі, звуко- і відеозаписи та ін.)
ЗН9	Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, Інтернет-опитування, віртуальних лабораторій, віртуальних пацієнтів, для створення комп'ютерної графіки, моделювання тощо та ін.)

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Судова медицина. Медичне законодавство: у 2 книгах. - Книга 2. Медичне законодавство: підручник (ВНЗ IV р. а.) / Б.В. Михайличенко, В.А. Шевчук, С.С. Бондар та ін.; за ред. Б.В. Михайличенка. - 5-е вид. - 2020.
2	Forensic Medicine: textbook / B.V. Mykhailychenko, A.M. Biliakov, I.G. Savka. - 3rd edition. – Вид-во: «Медицина». – 2022, 3-є стереотипне видання. – 224 с.

3	Судова медицина: підручник: в 2 кн. Кн. 1.: Судова медицина. / Б. В. Михайличенко та ін.; за заг. ред. Б. В. Михайличенка. – 5-те вид. – Київ : ВСВ «Медицина», 2019. – 448 с.
4	Медичне право: підручник / С. О. Болдіжар та ін.; за заг.ред. С. Б. Булецки, М. В. Менджул. – Ужгород, 2021. – 720 с.
Допоміжна література	
1	5261 Методичні вказівки до проведення практичних занять із розділу "Судово-медична танатологія" дисципліни за вибором "Судова медицина. Медичне право України" [Текст] : для студ. спец. 222 "Медицина", 228 "Педіатрія", 221 "Стоматологія" освітнього ступеня "магістр" денної форми навчання / Г. Ю. Будко, Б. І. Генсіцький, Л. І. Карпенко. — Суми : СумДУ, 2022. — 54 с.
2	5435 Методичні вказівки до проведення практичних занять із розділу "Судово-медична травматологія" дисципліни за вибором "Судова медицина. Медичне право України" [Текст] : для студ. спец. 222 "Медицина", 228 "Педіатрія", 221 "Стоматологія", 229 "Громадське здоров'я" освітнього ступеня "магістр" денної форми навчання / Г. Ю. Будко, Т. В. Івахнюк, Л. І. Карпенко. — Суми : СумДУ, 2023. — 68 с.
3	Ранні постмортальні структурно-біохімічні зміни у м'язах для діагностики давності настання смерті [Текст] : автореферат. канд. мед. наук, спец.: 14.01.25 - судова медицина / Н. С. Коновал. — Харків : Харківський нац. мед. ун-т, 2021. — 24 с.
4	Судова медицина та судово-медична експертиза [Текст] : навч. посіб. / І. М. Григус, В. О. Самороков, В. І. Цимбалюк, О. В. Цимбалюк. — Львів : Новий Світ-2000, 2021. — 208 с.
5	Герасименко О. І. Судова медицина : підручник / за заг. ред. О. І. Герасименко, К. О. Герасименко. – 4-те вид., перероб. та доп. – Львів : Магнолія, 2018. – 464 с.
6	В. Д. Мішалов, Т. В. Хохолева, В. Т. Бачинський, В. В. Войченко, Г. Ф. Кривда, Є. Я. Костенко (за заг. ред. В. Д. Мішалова). Судова медицина. Підручник. – Київ, 2018. – 575 с.
7	Судова медицина та психіатрія [Електронний ресурс] : навч. посіб. / В. В. Кікінчук, С. М. Лозова, В. О. Гусєва та ін. — Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2019. — 184 с. http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6323
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
1	MIX learning навчальна платформа СумДУ https://mix.sumdu.edu.ua/study/course/13690
2	Інструкція про проведення судово-медичної експертизи https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0254-95#Text
3	Наказ 6 МОЗ України https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0113-17#Text
4	Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III // http://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14

5	Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI // http://zakon.rada.gov.ua/go/4651-17
---	---